

was hij teveel diplomaat om *Draufgänger* te zijn. Daar stond hij ook te zwak voor: hij bezat geen politiek-organisatorische basis in Duitsland. Hij had eigenlijk maar één kracht achter zich: Hitler. Door zich teveel op die kracht te beroepen, zou hij evenwel zelf een zwakke indruk maken.

Het was hem tot steun, dat Hitler hem voortdurend bleef waarderen. In februari '42 prees zijn *Führer* hem als 'extraordinarily clever . . . , as supple as an eel, amiable – and at the same time thick-skinned and tough.'¹ Drie maanden later roemde Hitler weer zijn diplomatieke gaven hij zei toen dat 'die Wiener . . . in ihrer konziliananten Art gewisse Dingen besser machten als jeder sonst'²; zo ook zestien maanden later tegen Goebbels: 'Seyss-Inquart . . . führt die Niederlande ausserordentlich geschickt und elastisch; er wechselt klug zwischen Milde und Härte ab und verrät damit beste österreichische Schule.'³

Waar deze oordeelvellingen van Hitler op gebaseerd waren, is niet recht duidelijk. Wel had Seyss-Inquart opdracht, een maandelijks rapport aan Hitler toe te zenden⁴ dat vóór de rode van elke volgende maand bij de *Reichskanzlei* moest zijn binnengekomen, maar die rapporten die na enige tijd een half jaar gingen beslaan, werden, aldus de chef van de *Reichskanzlei*, door Hitler 'zum grössten Teil gar nicht gelesen.'⁵ Stellig heeft Hitler zich evenmin verdiept in een in de zomer van '42 samengesteld rapport over twee jaar bezettingpolitiek dat niet minder dan zes dikke dossiermappen vulde.⁶

Het persoonlijk contact tussen Hitler en Seyss-Inquart is al evenmin frequent geweest: na de ambtsaanvaarding elf besprekingen in bijna vijf jaar tijd, de meeste (acht) vóór eind '42. Hitler was, met name na het begin van de veldtocht in Rusland, geheel op het militaire bedrijf in engere zin geconcentreerd; de voornaamste eis die hij toen aan Nederland stelde, was dat er geen permanente onrust heerste. Dat was ook niet het geval. Wellicht gaf die omstandigheid hem de algemene, tot tevredenheid stemmende indruk dat Seyss-Inquart de zaak goed in de hand had, en deze zal zijnerzijds wel niet nagelaten hebben, die indruk te versterken. Af en toe gingen er ook geschenken naar het *Führerhauptquartier* – zo in december '42 niet minder dan 5500 kilo koffie⁷; herfst '41 gaf Seyss-Inquart een Weens historicus opdracht,

¹ *Hitler's Table Talk 1941–1944* (1953), p. 344 (27 febr. 1942). Wij zijn er niet in geslaagd, de Duitse tekst van dit fragment te verwerven. ² *Hitlers Tischgespräche im Führerhauptquartier 1941–1942*, p. 360 (20 mei 1942). ³ J. Goebbels: *Tagebücher aus den Jahren 1942–1943* (1948), p. 441 (23 sept. 1943). ⁴ Alleen het eerste d.d. 19 of 20 juli 1940 is bewaard gebleven. ⁵ K. W. Swart: Verslag gesprek met H. H. Lammers (10 maart 1948), p. 3 (Doc I-1007, a-1). ⁶ Brief, 4 aug. 1942, van Seyss-Inquart aan H. H. Lammers (Neur. doc. RF-1342). ⁷ Rijkscommissariaat, telexberichten, regestenlijst XIII, p. 31.